ПЛАСТУН

Biblioteka Naukowoho Tov. im. Ševčenka
Czarneckoho 24. Lvov, Galicia

ЧАСОПИС ПЛАСТОВОЇ МОЛОДЕЖІ

ЗМЄСТ:

1. *Ф. А.:* В 80-ту рôчницю уродин президента нашоє републики --- --- --- --- --- --- 65
2. *Т. Ґ. Масарик:* Знаня чужих мов --- --- 67
3. Промова пана президента дѣтям, котрѣ одвидѣли 28. X. 1928 р. --- --- --- --- --- --- 72
4. *Крук:* Тарас Шевченко --- --- --- --- --- 73
5. Я, пластунка --- --- --- --- --- --- --- 78
6. *Иван Тернина:* Моѣ пѣснѣ --- --- --- --- 80
7. Моя гостина --- --- --- --- --- --- --- 80
8. *Др. Йозеф Шиманек:* Краса и здоровя --- 85
9. *Володимир Бірчак:* Горячий і студений запал 88
10. *Василь Ларь:* Відкрите письмо до братів пластунів і пластунок --- --- --- --- --- 90
11. Круговорот житя --- --- --- --- --- --- 90
12. Тым пластунам, що »цикають«, або думають »цикати« --- --- --- --- --- --- --- --- 92
13. Пласт в Ужгородѣ живе! --- --- --- --- 93
14. Табор над Чорным Морем --- --- --- --- 94
15. Часть урядова --- --- --- --- --- --- --- 95

Р. V. ФЕБР.—МАРТ 1930 Ч. 5—6

КНИГОПЕЧАТНЯ „СВОБОДА“ УЖГОРОД, УЛ. ЛУЧКАЯ

»ПЛАСТУН« часопис руських вôддѣлôв Союза Пластунôв Пôдкарпатскоѣ Руси. — Редаґує: Редакційна колеґія. — »Пластун« выходить кôнцем кождого мѣсяця кромѣ мѣсяцѣв юлія и авґуста, найменше вôсѣм разôв до рока. — Предплатне для пластунôв: 4 Кч за цѣлый рôчник; поодиноке число 50 гел. Для непластунôв предплатне за цѣлый рôчник: 8 Кч, поодиноке число: 1 Кч.

Администрація: *Іван Роман*, Ужгород. Пôдкарп. Банк.
Отвѣчальный редактор: *Юліян Ревай*, Ужгород.

Забави

(Продовженя).

6. Ка́надський бій: Один пл. держить на долоні линійку 20—25 цм. довгу. Другий має старатися ухопити линійку і ударити нею першого по долоні. Коли єму удалось, або перший налякався, другий дістає +. В противнім разі дістає + перший. Провідник вирішує побіду.

7. Свинське очко: Пластун, який гарно малює, намалює на підлозі домівки (крейдою) порося в простих рисах та з гарно до гори закрученим хвостиком; ті, які беруть участь в змаганню, відгадують з віддалі 5—8 метрів, де повинно бути око; зближаються з завязаними очами і стараються (нарисовати) намальовати око. Багато сміху й дотепів. Виграє той, хто найбільше зближиться до місця, яке наперед легко назначив пл. маляр.

8. За плахтою: В домівці натягається біле полотно, за яким грають пластуни(-ки), уривок з якоїсь гри. Вони з заді сильно освічені. Після тіни на білому полотні инші пластуни відгадають, з чого взятий уривок грають, або що гра має означати.

Блеск.

Ф. А.:

В 80-ту рôчницю уродин президента нашоѣ републики

Т. Ґ. Масарик, перший президент чехословацькоѣ републики доживає дня 7. марта 1930. повных

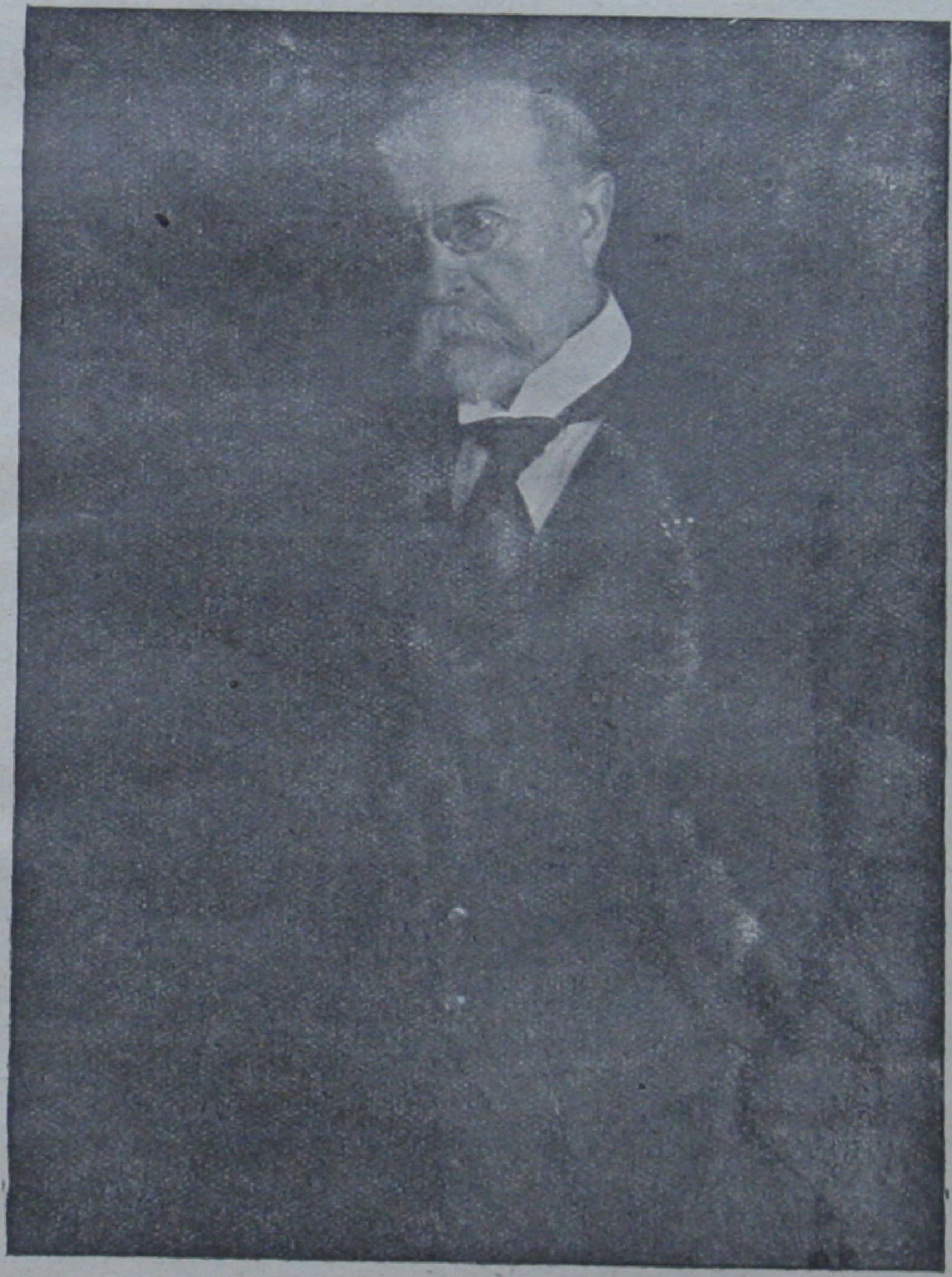

Т. Ґ. Масарик.

80 лѣт свого працею переповненого житя. В той день всѣ горожане нашоѣ державы и вся чудова земля нашоѣ републики, богатѣ долины, буйнѣ

дорогоцѣннѣ горы из своими темно-бурыми вершками будуть празновати и споминати першого нашого президента Т. Ґ. Масарика.

Велике свято.... великий празник....!

Семый март кождого року єсть у нас великим святом. Все в школах и всюды споминають, що наш президент одным роком старшии, при чому пригадують важнѣйшѣ моменты из його житя. А оно перенизано такими епизодами, на основѣ котрых причисляєся нашого президента в ряд найбо̂льших мужѣв сього свѣта. Туды причисляє його цѣлый ученый свѣт. А мы, пластуны, горожане нашоѣ републики лиш тѣшимося, що наш президент, голова и основатель нашоѣ републики, проживає старѣ своѣ лѣта в щастю и здоровлю по сповненю своєѣ великоѣ задачѣ.

Од заоснованя нашоѣ републики кождый семый марта є святом, котре представляє нам житя мужа, що всѣ своѣ силы зложив на здобутя лѣпшоѣ долѣ свого народа. Програмою його житя була од наймолодшого його вѣка праця и праця та вытревало̂сть. Зато тепер милiоны його величають, хотяй во̂н того не желає. День *7. марта 1930*, коли наш президент доживає 80 лѣт свого житя, є *великим святом, великим празником!*

Коли в родинѣ найстарший член дожиє 80-того року житя, члены родины вєдно з 80 лѣтным старцем радуються и обсыплють ювилята як найщирѣйшими бажанями. Во̂сѣмдесять рокôв то є красный вѣк, а особливо в тых, котрѣ через цѣле своє житя працювали!

В нашо̂й ширшо̂й родинѣ — чехословацько̂й републицѣ — того красного вѣку дожив голова, перший президент Т. Ґ. Масарик. Всѣ горожане

в той день обсыплють свого батька рѣжными бажанями и дарами в знак великоѣ пошаны, в нагороду за велике дѣло.

Мы, русьхѣ пластуны из нашого милого Пôдкарпатя, шлемо також свôй щирий и теплый привѣт нашому батькови, президентови нашоѣ републики Т. Г. Масарикови. Пригадуємо собѣ його простый род, його науку в коваля, його перехôд до ґимназіѣ и до высокоѣ школы и остаточно пригадуємо собѣ ту його працьовитôсть та вытревалôсть, яка принесла йому вѣчну славу, а його народови дорогу свободу.

Мы, руськѣ пластуны, засылаючи привѣт до золотоѣ Праги на Градчаны до 80 лѣтного старця, святочно обѣцяємо бути вѣрными пластунами, вѣрными сынами свого народу, працювати для свого народу, любити свою державу, образоватися и кождый свобôдный час звернути на удосконалюваня сил розумовых та тѣлесных, щобы могти для народа працювати и щоб могти в тôй працѣ мати вытревалôсть. Сяк робив и пан президент Масарик. Додержаня высше наведеных обѣцянок буде наймилѣйшим привѣтом пластунôв першому президентови нашоѣ републики в рôчницю його 80 народин. — Скоб!

Т. Г. Масарик:

1. Знаня чужих мов.

Удосконалитися и пôдготовитися до житя — се головне завданя студіюючоѣ молодѣ.

Удосконаленя и пôдготовленя до житя! Пôд удосконаленєм розумѣю насамперед студіѣ фаховѣ. Думаю, що інтеліґентному юнакови само собою зрозумѣло, що в галузѣ, яку собѣ выбрав, повинен як найпильнѣше студіювати. Одначе, помимо своєѣ спеціальноѣ галузы, кождый цѣкавый юнак

повинен старатися здобути и загальне выховання. Тым хочу сказати, що наприклад правник, медик, або технік моглибы займатися історією літературы не лише чеськоѣ, а и чужоѣ, свѣтовою літературою в загалѣ.

Кождому фаховцеви неминуче потрѣбна загальна фільософська освѣта, щоб умѣти самостôйно мѣркувати про неусталенѣ ідеѣ сучасного суспôльства и вытворити узасадненый житевый свѣтогляд.

Для тогож потрѣбно ще и знання чужих мов. Власне у нас через велику недостачу не тôлько чисто науковоѣ, а и загально освѣтноѣ литературы, вывченє чужих мов, особливо свѣтовых, надзвычайно потрѣбне. З сеѣ причины нѣхто, кого цѣкавить удосконаленя самого себе и иньших, не може не знати, що досѣ в нас без знання чужоѣ мовы нѣхто нѣ фахово, нѣ загально выдосконалитися не може. Чеський студент (розумѣю пôд студентом слухачѣв всѣх высших шкôл) мусить в сѣй справѣ бути свѣдомый. Не мати собѣ на се ясного погляду, не знати правдивого стану рѣчей, — значить задовольнятися тым станом, який є, а се означає задовольнятися недостачею. Чеський студент, прецѣнь, сам мусить рано довѣдатися, що не має (за невеликими вынятками) книжок, не має пôдручникôв. Отже чеський студент мусить пильно ходити не выклады, або студіювати по стенографованых лекціях. Инакше не може вôн по чеськи удосконалитися и приготовитися до испытôв. Не кажу вже про те, що богато вôддѣлôв нѣйшого слуханя и записуваня выкладôв не выстарчає. Без книжки не можна обôйтися, тому хто хоче бодай подекуды увôйти в свою галузь и довѣдатися про літературу предмету. Про се не мушу ширше говорити з тыми, хто знає спосôб студій на высоких школах. Через те и пытаюся: що робить чеський студент, щоб задовольнити вымоги свого фахового и загального удосконаленя? Якѣ книжки и писаня студіює, коли не має потрѣбных книг и писань в чеськôй мовѣ?

Недостача нашоѣ літературы для выховання и удосконаленя мусить подекуды дужче вôдчуватися и учнями середґійназій радо б перечитали гарный твôр по історіѣ грецькоѣ, або римськоѣ літературы, історіѣ фільософіѣ, популярнѣ писаня про природознавство, історію и. т. д. Чеських писань

таких майже нема. Що ж в такôм разѣ зроблено для выхованя ь середних школах?

Без знаня чужих мов, одноѣ, або бôльше, нѣ студент, нѣ ученик не обôйдеся. Я переконався, що ученик, вывченый в чеськôй середнôй шклолѣ и выхованый тôлько на чеськôй літературѣ, не має такого розумового свѣтогляду, як тôй, що

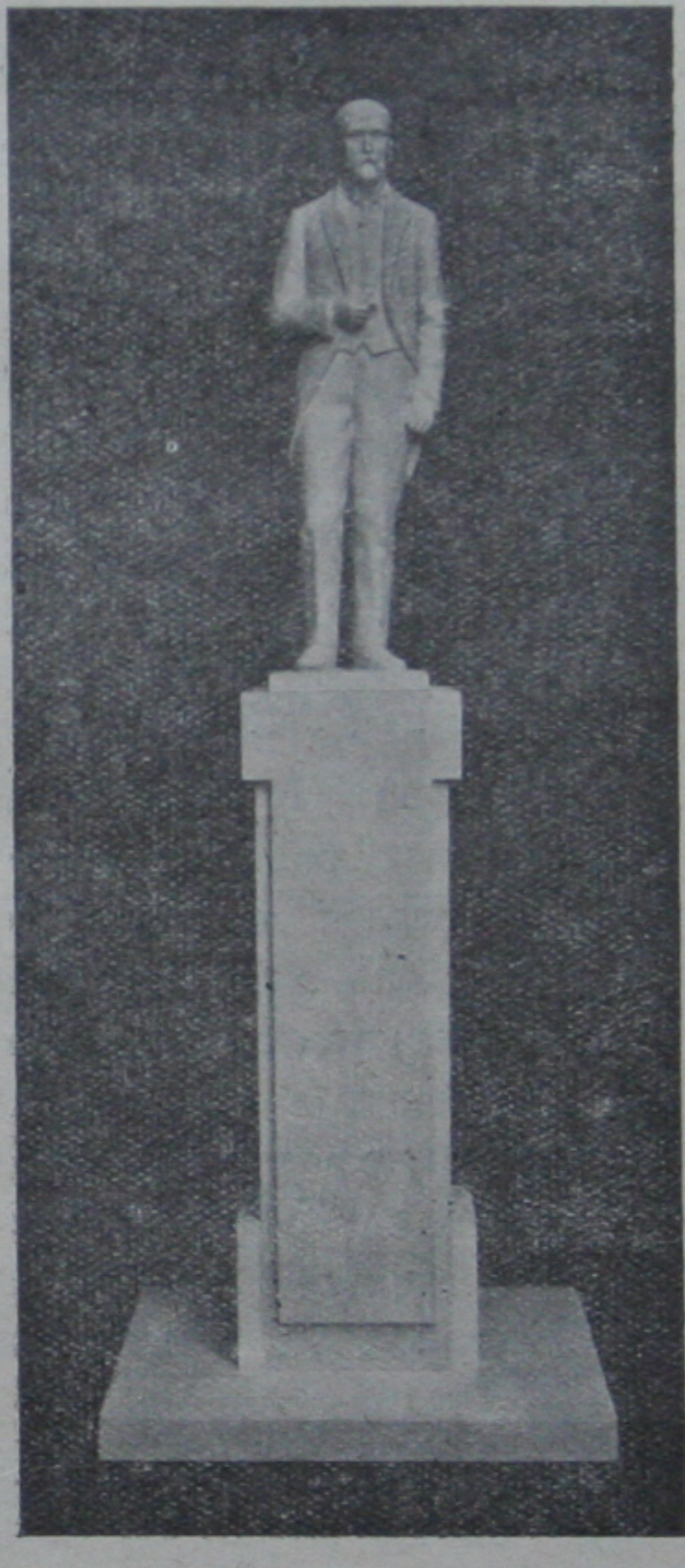

Памятник Т. Г. Масарика в Ужгородѣ.

вже в середнôй школѣ черпав знаня з якоѣсь свѣтовоѣ літературы. Та инакше и не може бути: юнак, який може читати Достоєвського, або Толстого, Шілера, або Ґете: молодь, яка може читати Дікенса та богато иньших свѣтовых письменникôв; юнак, який може в тôм, що його цѣкавить, черпати з великого чужого свѣту, не минуче має значно ширший об-

рій: Запас великих идей змушує до мѣркуваня. И через те менѣ здаєся, що одно з головных завдань студіюючих на высоких школах, щоб як найшвидше научитися хоч якôй небудь свѣтовôй мовѣ.

Рѣч назвычайно важка. Велика бôльшôсть, майже всѣ старшѣ чеськѣ письменники, мистцѣ и ученѣ выхованѣ в школах нѣмецьких, або пôвнѣмецьких. Чи се ѣм шкодило? Нѣколи. Не тôлько національна свѣдомôсть ѣх природным антагонізмом мôцнѣла, а и кождый здобував рôвночасно через знаня нѣмецькоѣ мовы живе жерело свѣтовых думок. Тым пôдносилися. Через те кожда похвала нашим старым національным вѣщунам рôвночасно є похвалою тому, що черпали з богатоѣ криниць свѣтовоѣ культуры. Через що справдѣ так выхвалюємося своѣми мистцями? Спытайте, як и де тѣ мистцѣ выховалися! Навтаки, подивѣться на письменника, що не знає иньшоѣ мовы, нѣж чеська, и помѣркуйте над глубимою єго знаня. Знаю чеське письменство досыть добре, студіював єго и з сего боку досыть старанно. Звертав увагу на чужѣ вплывы, звертав увагу на те, як спричиновалися рôжнѣ вплывы нѣмецькѣ, французкѣ и иньшѣ. Взагалѣ смѣю сказати, що я справу добре продумав и признаюся, що письменники, выхованѣ лише на нашôй литературѣ — є ѣх мало — просто жалюгôднѣ, так убогѣ змѣстом и так некритичнѣ. А що має значѣнє для письменника, неминуче має значѣня и для кождоѣ освѣченоѣ людины, хоч доля ѣй не встромила в руки пера и каламаря. Через те смѣю знов и знов звертати увагу, що одным з головых завдань чеського студенства є выучувати чужѣ мовы и черпати знаня з великих літератур и таким способом доповнювати своє загальне и фахове удосконаленє.

Не помину пытаня, якѣ саме чужѣ мовы треба у нас плекати. Чужѣ мовы учимо з причин практичных та для розвитку. З практичных причин потрѣбна нам мова нѣмецька и довго ще буде потрѣбна. Розумѣється, не обовязково, щоб єѣ в народных та мѣщанських школах учили, але державнѣ єѣ в сей час потребує.

2. Молодь и політика.

Студіююча молодь нехай занимаєся політикою, але так як належить інтеліґенціѣ (рѣчево). Нехай студіює історичнѣ и політичнѣ проблємы и передумує, нехай не вѣрить, що щастя Бог подає. До сего знов треба додати, щоб студіюючѣ найкрасше працювали в своєму фаху и щоб політикою займалися по за тым.

Політика сьогодня є працею, а не говоренєм. Хто хоче бути політиком, мусить здобути собѣ належну освѣту вôдповѣдным вывченям тых галузей и писань, якѣ потрѣбнѣ. Чи пôдготовляєся так наша молодь до своєѣ майбутноѣ політичноѣ дѣяльности? Чи читає, наприклад: Аристотелеву політику, досконале знаня якоѣ в Анґліѣ уважаєся добрым парламентарным тоном? Чи учить так звану державну науку, народнє господарство и статистику? Чи читаються писаня новѣйших вызначных політичных письменникôв — Міля, Сканцера, Мена? Чи читається Токвіля? Чи учать історію фільософіѣ? Чи читають російських славянофілôв, польських месіяністôв, а також чи читають з домашньоѣ літературы Гавлічка и Палацкого? Чи читає наше студенство побôч домашных політичных часописôв головнѣ часописы чужѣ, щоб самостôйно мѣркувати, що поза нами и у нас дѣється.

Хоч бы и не хотѣв остерегти молодь перед політикою, та не замовчу однак своєго переконаня, що політична дѣяльнôсть не найвыдатнѣйша дѣяльнôсть для народу и людства. Політика не рѣшає долѣ народôв; рѣшають почуваня и ідеѣ, якѣ выникають не в парламентах, а в серцях и головах окремых осôб, не тôлько прославленых свѣтом, а и тых, що в непоказных хатах, в мозольнôй працѣ коротають житя. Почуваня и ідеѣ розширюються, родяться новѣ почуваня та ідеѣ, а новѣ ідеѣ выховують и новѣ поколѣня. Часом, правда, тым почуваням та ідеям вызначнѣ практики дають політичный выраз.

Через те дбаймо, щоб кождый мав живе переконаня; дбаймо, щоб наше культурне удосконаленя служило высоким ідеалам моральным. Тодѣ найдутьєя и політики, якѣ тым переконаням дадуть практичный выраз.

3. Найкраща праця студента.

Студент найкрасше працює для націѣ, коли свѣдомо пôдготовляєся до своєго будучого фаху. Не треба собѣ ламати головы, чим поможемо народови. Коли студіюєш медицину, то найкрасше поможеш єму, ставши добрым и свѣдомым лѣкарем; иньший знов поможе тым, що стане добрым свѣдомым учителем. Як же инакше можемо кождый працювати для народу?

Промова пана президента дѣтям, котрѣ єго одвидѣли 28. X. 1928 р.

Передумуйте, коли доростаєте, про то, чим хочете бути. Хоч будете роботником, рôльником, хоч ремесельником, хоч учителем, хоч техніком, артистом, або письменником — коротко чим будь вы будете; завжди будьте пильными и чесными робôтниками. Мы всѣ покликанѣ до працѣ, кождый на своѣм мѣсцѣ и олповѣдно до свого таланту. Суспôльнôсть мусить мати рѣжных робôтникôв, праця мусить бути доцѣльно роздѣлена и упорядкована, але всѣ мы, що чесно працюємо, є в працѣ рôвнѣ — добрый робôтник не є менше цѣнный, як добрый президент. Чесна праця живить людей, чесною працею живиться кождый з нас и выживлює своѣх близьких. Коли маємо любити свого ближнього, як то нам справно вôд дитиньства наказуєся, то мусимо єго любити працею, а не голыми словами. Житя без жертв не є красным житєм.

Любѣ дѣти! Выростете скоро — час летить! — И будете батьками и мамами, тому заховуйтеся до своѣх родичѣв так, як будете собѣ бажати, абы вашѣ дѣти заховувалися до вас. У всѣм своѣм поступованю тримаймеся правила, щобы вы поступали супроти усѣх людей так, як собѣ бажаєте и будете бажати, абы тѣ люде поступали супроти вас.

За недовгий час законы републики покличуть вас до публичноѣ службы; будете жовнѣрами, будете в громадах громадскими старшинами, будете послами. На кождôм мѣсцѣ выконуйте свôй горожанский обовязок. Любѣть републику, котра вам своѣм демократичным устроєм забезпечує свободу, любѣть свою землю, свôй нарôд и свою мову.

Мусите жити в приязнôй згодѣ из всѣми горожанами, хоч рѣжнитеся покликанєм, мовою, релiґiєю. Мы всѣ рôвнѣ, мусимо бути всѣ рôвно свобôднѣ, не смѣємо нѣкого в нѣчôм знасилувати.

А вы дѣти, коли ступите до публичного житя, дбайте про то, абы Ирага була дѣйсно матѣрю нас всѣх, щобы нам була мѣстом мѣст.

Може тут передо мною межи вами стоить будучий президент републики. Отже ты, любый будучий президенте — будеш мусѣти всѣм спôвгорожанам и цѣлому свѣтови без страху глядѣти в очи, бо будеш чесно здѣйснювати нашѣ высôкѣ iдеалы, iдеалы нашоѣ iсторiѣ. За трийцять, за сорок лѣт ты, будучий президенте, будеш з того мѣсця говорити до дѣтей и молодѣжи. Скажи ѣм отже: Перед лѣтами обѣцяли мы собѣ тут з першим президентом, що всѣ будемо завжди и у всѣх обставинам руководитися заповѣдею наших предкôв, котру читаємо на прапорѣ на Градѣ: Правда побѣдить!

Слухайте який той прапор живый, як хвилюєся и говорить — стережѣть єго и передайте будучим поколѣням!

Тарас Шевченко.

I.

Дня 10. березня минає 69 років від його смерти. По цілому світі, куди лише жиє наш нарід, святкуємо щороку все з більшою і більшою пошаною память свого найбільшого ґенія, кобзаря, — поета, патріота, громадянина, пророка і батька-учителя. Святкуємо не з наказу, не тому, що мовляв: так треба, лише з доброї волі, з почуття справжньої пошани для цієї людини, котра віддала все своє життя на службу рідному народові і задля його спасення приняла на себе муки і страждання.

Колись в старинні часи шанували люди імя Прометея на рівні з божеським. Про него переказували Греки в роду в рід, що він пожалів людей, які жили дуже злиденно і бідно та вкрав огонь з неба від богів та зніс людям. Людям зразу стало краще жити. Вони могли огрівати свої домівки, варити страву, научилися виробляти знаряддя. Не жили вже як звірі,

але почали жити так, як ті боги, що не хотіли вогнем з людьми ділитися. З Прометеєм, що людям зробив цю ласку, обійшлися жорстоко. Казали Прометея приковати до одної з гір Кавказу, до холодної мертвої скелі, де щодня зліталися ненаситні хижі птахи, які скубли, розривали на шматки його вічно живе тіло.

Тарас Шевченко.

»За горами гори, хмарами повиті,
Засіяні горем, кровію политі,
Споконвіку Прометея
Там орел карає,
Що-день божий довбе ребра
Серце розбиває;
Розбиває, та не випє
Живучої крови,
Вона знову оживає,
І сміється знову«.

II.

Прометей, це казка, що її вигадала буйна уява старинних народів. А Шевченко — це вже не вигадка уяви, а жива дійсність. Ми докладно знаємо коли і де Шевченко народився, як жив, що робив і защо страждав.

Шевченко походив з бідного кріпацького роду, йому пощастилося вибитися до вищих кругів, добути свободу і тут він не забув тих, котрих лишив в низу, в нужді, в кайданах, під панською нагайкою. Він проти волі земних богів, царя і його слуг, не боячися їх пімсти, збудив український нарід з довгого сну, зніс йому невидимий вогонь, котрий горить полумям волі в серцях людий і зове їх на бій за волю, за краще завтра. Найбільшим його бажаннєм було визволити своїх темних, нещасливих, в ярмо неволі закутих братів, вирвати свою вже ледви живу Україну з пазурів ворога — ката. Він бажав тільки одного — бачити свій нарід вільним, щасливим, таким як инші народи, що бачимо з його заповіту, котрий написав, похворівшись, 1846. року.

»Поховайте та вставайте,
Кайдани пірвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте«.

Зате постигла великого патріота, котрий свою Україну з її Дніпром — Славутицею, з її вышневими садками, широкими степами, синім небом, веселою природою — над все любив, постигла сувора незаслужена кара. Російський государ заслав його в безлюдні, непривітні степи дикої Азії, де:

»І небо не вмите і заспані хвилі,
І понад береги геть-геть,
Неначе пяний очерет
Без вітру гнеться«.

Посадив його цар в понурі мури салдатської казарми, а в додаток заборонив писати і малювати, щоби живцем гинув, щоби до кінця свого віку не знав волі, за те, що він посмів в своїх піснях її оспівати, — рабам.

III.

Та против могучости Шевченка насильна царська рука оказалася слабою. Пан безмежних просторів, абсолютний володар кількадесять народів, всемилостивий государ, началь-

ник несчисленної армії озброєної від голови до стіп — проти Тараса з Кирилівки, зпід бідної селянської стріхи, сироти — кріпака, що пас ягнята за селом, обдертий, босий, голодний, що далі після смерти батьків лякаєм просиджував в кухні або передпокоях свого пана штовханий і битий!

Ґоліятові всеї Расеї не треба було самому мірятися з малим Давидом. Він дав наказ своїм слугам: »Засудить«. Коли засудили і принесли засуд на вселаскавійше затвердження, то в Ґоліята гнівом спалахнули очи і він власноручно дописав: »Під строгий дати його нагляд і не дозволити писати«. І тоді із задоволенням подумав: »Канєц«. Але це був тільки початок. Кінця Микола I. не дочекався. Кінця дочекався аж його третій наслідник — Микола II.

IV.

Шевченко пішов на заслання, на Сибір, але його вірші остали на Україні і гомоніли далі між тими, для котрих були написані. Крізь мури казарми, з далекого Сибіру вилітали все нові і нові кратьком написані вірші і слова до своїв рідних, від яких ворожа сила думала його відгородити раз на все. Вільнодумні пісні і слова не слухали приказу всемилостивішого. Тюрма і заслання, котрі мали знищити його поетичну — революційну творчість, позбавити її ґрунку, цілі і успіху, якраз тільки поглибили, поширили її. Саме імя поета мученика зробили ще славнішим, дорощим в устах міліонів, за котрих відбував кару.

»Не скує душі живої,
І слова живого!«

Казарма і степ могли відгородити поета від людей і світу, могли навіть закувати його уста, та не могли закувати Шевченкового впливу на земляків. І смерть поета не припинила його впливу, а навпаки поширила.

V.

Сила Шевченка лежить в любові батьківщини в любові поневоленого народу, скрівавленої землі, чудової природи, славної минувшини, нещасливої теперішности і кращої будучности.

Душа Шевченка наповнена полуміню любови до свого рідного. Раз ніжна, тиха, далі сердита, бурхлива, як море.

Вона проважала його від колиски до гробу. Така горяча любов до всього рідного приводила його до бунту. Вона займалася в нього полумям гніву проти кровоційців, проти самого коронованого деспота. За ту горячу любов його поставлено перед суворий суд, засуджено і заслано на Сибір.

»Учітеся брати мої.
Думайте читайте,
І чужому научайтесь —
Свого не цурайтесь«.

Спасіння свого народу бачив Шевченко в науці, в знанню. Він бачив, що в теперішні часи: великий неосвічений нарід, — такий слабий як мала дитина. Казав чужому учитись, але напоминав свого не забувати. На иньшому місці каже:

»Як би ви вчились так як треба,
То й мудрість була би своя«.

Правдива наука учить своє любити над все. Шевченко показав нам шлях демократизму:

»Обніміте-ж брати мої,
Найменшого брата«.

Нічого він так собі не бажав, як того, щоби всі сини одної матері почувались рівними братами.

Шевченко поет козацької слави.

Шевченко був переконаний, що український нарід зможе зажити свобідним життям лише тоді, коли сам буде паном в своїй хаті. Він бачив, що волю можна здобути тільки збройною силою. Такими, котрі найбільше воювали за волю українського народу, були козаки, за те він козаччину любив за її геройські діла, славні війни. В »Гайдамаках« малює нам красні картини з козацького воєнного гарту, великої любови до України і нарікає на тогочасне покоління, котре забуло славу батьків і гне спину та безнадійно ходить в ярмі.

»Заснула Україна
Буряном укрилась, цвілю зацвіла,
В калюжі, в болоті серце прогноїла,
І в дупло холодне гадюк напустила,
А дітям надію в степу оддала.

Шевченко — великий національный поет, котрий взяв собі за мету пробудити Україну зі сну — і пробудив її. Шевченко — це політичний борець за людські права, котрий не

зважав на жадні перешкоди і ціле своє життя боровся за лучшу долу своїх братів — кріпаків. Шевченко — це поет жіноцтва, котрий у своїх бесмертних творах оспівав долю жіноцтка так, як ніхто другий. А що більше, Шевченко — це правдивий великий славянофіл. Він бажав, »щоби всі славяне стали добрими братами«.

Чи міг такий чоловік вмерти перед 69 роками?

Ні! Він не вмер! Він тільки фізично вмер. Його змучене тіло вмерло. Його дух остав. Той жиє між нами в його бесмертних творах. Він жиє і буде жити.

»Будеш Батьку панувати,
Поки жиють люде,
Поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудем«.

Крук, лісовик ст. пл. розвідчик.

Я, пластунка.

I.

Менѣ вôльно думати самôй про себе.
Менѣ вôльно будувати собѣ житя самôй.
Як то добре.

Можу здобути у ньому все. Все є до здобуття для мене — молот и скрипка, перо, ланцет и книги всѣ, з котрих вôльно выбрати все, що хочу знати й умѣти. Свѣт мôй — бо я маю крыла вольнѣ.

Я можу обняти душею моєю всѣ чары Красы, всѣ силы Весны — бо я є дитина природы.

Хочу жити, так дуже хочу жити повным размахом крыл, повным вôддыхом грудей!

На бурѣ й негоды бѣжу радôсным усмѣхом, бо то є моє житя. Я не йду сама, а в четѣ таких як я, дѣвчат. — Чи поруч мене они, чи по свѣтѣ — однаково. Знаю, що є така чета и йде зô мною все до »щастя, славы й свободы«. Идемо тому, бо хочемо ити, сильнѣ силою своєю и свѣдомѣ свого хотѣня.

Нема нѣчого кращого для мене, як чути ту силу й вѣрити в неѣ.

И будувати житя самостôйно.

Не бажаю собѣ йти по рожах. Нема такого шляху, хиба хтось кидавбы их менѣ, здобутѣ його трудом, може й кровю чиєю. Нѣ. Волѣю не мати их в житѣ, як-що самôй не вдалосяб здобути.

Впрочôм, моє щастя не в рожах не в пухах — выгодах, оно — в змаганѣ.

II.

...Для кого моглабы бути я близьким, щирым єдиным другом.

Але не метеликом, що тôльки мѣд спивавбы.

И не царѣвною у шовках-самоцвѣтах, пещеною, в коронѣ, щоби хтось слухав мого щебетаня и все мав для мене лиш усмѣх;

щобы соловій спѣвав менѣ пѣснѣ що рана;

щоб срѣбло ночей, злато ранкôв осяяло красу мою для нього;

щоб вôн був все лиш тѣнею моєю, невôльником за мене вôдповѣдальним;

щобы я жила з його працѣ-поту.

Нѣ.

Нѣ, я хочу двигнути тягар, що зветься житям.

И бути в нашôй хатѣ не лиш прикрасою для нього.

Я хочу бути рôвною знаням, щобы моѣ стремлѣня вôн узнав своѣми.

Щобы идеѣ нашѣ мали спôльный храм.

И щоб усѣм його словам могла я вѣрити немов клятьбѣ.

Хочу дѣлити з ним шматок гôркого хлѣба, и горе, и невдачѣ и недолю,

и бути щитом його чести-волѣ,

и усмѣхом у смутку та журбѣ.

И не вязати крыл його буйных турботами приземными, низькими (та щоб и вôн не смѣв оковами своѣми взяти моѣх).

Не хочу йти за ним, нѣ перед ним.

Лиш смѣло и свобôдно — поруч нього, як друг, як брат, як близький рôдный Дух.

А як колись над Рôдною Землею свѣтанок блисне — щоб мы вѣрити могли, що це є дѣло й наших рук.

Та, що гребль рве.

(Молоде життя).

Иван Тернина (Берегово):

МОЄ ПѢСНѢ.

Хочу я спѣвать пѣснѣ,
Може дивнѣ, навѣснѣ,
Но правдивѣ —
Не фальшивѣ
Задля славы, величання,
Лиш з юнацькоѣ душѣ
Серед громо̂в и тишѣ
Выливать своѣ бажання,
Радощѣ, думки надіѣ.
Не гнилый споко̂й, бо̂ль, сум
Будуть мотивом тых дум.
И не про щастя, мріѣ —
Лише краса в життю,
В змаганнях и в борнѣ!
И лиш краса в буттю, —
Палать, горѣть в огнѣ!
Горячий лет, буйный,
Тяжка далека цѣль.
Нѣщо в дорозѣ бо̂ль,
Нѣщо и враг страшный,
Бо я пластун, природы сын,
Сын гро̂зных бурь й го̂рських вершин.

Моя гостина.

Пише: *св. Миколай* з неба.

(Конець).

Коли мо̂й чорт троха по̂дкрѣпився по̂сля тоѣ нежданоѣ хвороты, яка його постигла, як з'ѣв деякѣ статѣ, присланѣ до »Пластуна« и коли вже мо̂г носити за мною ко̂ш з подарунками — я рушив в дальшу подорож, щобы оглянути як стоить Пласт на цѣлому По̂дкарпаттю.

Найперше зайшов я до 30 курѣня при промысло̂вой —

деревообробляючôй школѣ. Там застав всѣх пластунôв в клясѣ. Мали сходины. Гарнѣ хлопцѣ, завзятѣ пластуны. Коли я запытав, хто в них найлѣпший пластун, то всѣ менѣ показали на бр. Квича, котрый не дивлячися на те, що пп. професорам не подобаєся — найбôльше працює для пласту й на сходины точно приходить — раз на рôк. — Курѣнному Гаврилови також нема що закинути, бо коли я просив його, щобы менѣ розказав історію свого курѣня, то вôн навѣть в числѣ свого курѣня лише о 10 помилився!

В мужескôм учит. семінарѣ зловив я бр. курѣнного Вайду. Вôд него я довѣдався, що його курѣнь знаменито розвиваєся. Бож ци може такий курѣнь оставати позадѣ, котрый має таких славных пластунôв, як бр. Мурашку кôлька рôчного таборового кухаря?! Вôн є певно найпорядньйшим пластуном сего курѣня, бо помимо всѣх просьб молодших пластунôв ще анѣ однѣ сходины не опустив, на котрѣ прийшовбы. Ба навѣть всѣ вкладки заплатив...

Щобы не було нѣкому кривды, зайшов я и до жѣн. учит. семінара, але тут ще все не заложили пласту. Тут обѣцяли менѣ вже давно, що заложать пласт, однак ще все не заложили, бо не мають провôдницѣ. Чому не мають провôдницю? бо не мають пластунок, з котрых выбрали бы провôдницю... А чому не мають пластунок? Бо не мають провôдницѣ... и так дальше. Не знаю кôлько вѣкôв ще будуть чекати на ту провôдницю и чи загалом будуть колись єѣ мати? Я пôшов до пана директора, щобы вôн менѣ щось порадив. П. Директор Желтвай — дуже добрый чоловѣк — сказав менѣ, що до тоѣ працѣ має окремого референта, яким є п. проф. о. Ларь. О. Ларь. також не мôг менѣ богато помочи, бо до цего потрѣбно ще позволення сс. Василіянок и пôслав мене до них. Сс. Василіянки сказали знов, що то все залежить вôд п. директора Желтвая. Пан директор Желтвай дуже дубрый чоловѣк и я знов пôшов до него, але вôн знов пôслав мене до свого референта...

——

Щобы троха вôдпочити по тôй трудньôй працѣ, зайшов я до своѣх найменших и наймолодших пластунôв 13. курѣня вовченят в Т. Реметах, при нар. шк. Тут найшов я дѣйсних пластунôв. Веселенькѣ — хоч бѣдненькѣ. Завзятѣ — хоч маленькѣ. На сходины приходять точно — хоч троха не

голѣ! На сходинах уважно слухають свого провôдника. Цими пластунами я найбôльше втѣшився! Ростѣть здоровѣ та розумнѣ! З вас може й выросте яка привôдниця для Ужгороду.

До Мукачева я ѣхав дуже задоволеный и повный надѣй. Не тому, що розвеселили мене цѣ маленькѣ пластуны. Я тѣшився, що в Мукачевѣ найду ще лѣпших пластунôв, бо чув я, що в Мукачевѣ є цѣлѣ сотнѣ пластунôв О-ва Духновича! Але в Мукачевѣ я не мôг их знайти! Я пытав всюды за пластунаии О-ва Духновича — але нѣхто вѣчого не знав. Я ходив навѣть на поліцію — однак всѣ моѣ труды пропали марне. Аж на корзѣ в Мукачевѣ стрѣнув я розумного чоловѣка, а той менѣ сказав:

— Святый отче Миколаю, Ты живеш в небѣ, де про все знають, и не чував про таких пластунôв, а хочеш, щоб мы про це знали живущѣ на землѣ!

На тôм и скôнчилося, бо бôльше не мôг я нѣчо довѣдатися про той дѣяльный, славный пласт. Я зайшов до горож. школы. Там колись були гарнѣ 2 курѣнѣ. Тепер они — здається — ще гарнѣйшѣ... лише я не мôг нѣкого знайти. Розпытуватися в людей я знов боявся, бо ануж знов скажуть: ты приходиш з неба...

Зайшов я до торгов. академіѣ, щобы вôдвѣдати 3, 10 и 11 курѣнь. Пластунôв тых курѣнѣв я застав в гімнастичнôй салѣ. Приготовлялися до миколаѣвського свята, котре знаменито выпало.

Коли я запытав бр. курѣнного І. Кедюлича, котрый з його пластунôв найточнѣйше выконує своѣ обовязки, то вôн коротко вôдповѣв: »Я«. — И далѣ говорив: -- Не дивлячися на те, що бр. орґанізаційный референт вже бôльше разôв упоминався о засланя грошей за реґістрацію, я не лише що грошѣ не заслав, але й на його листы йому не вôлповѣдаю, а то тому, щобы доказати, що пластун ощадный. Другим точним пластуном є бр. Орловськнй, господар, котрый щобы не тратити часу, ще до нынѣ не спровадив рѣчей из Свалявы. котрѣ був вызичив до табору в Лугах. Дальше мôг бы бути взором бр. касір Мальчицький, котрый ще до нынѣ не постарався, щобы його попередник здав рахунки. З иньших пластунôв на перше мѣсце можнабы поставити бр. Перебийноса.

Вôн найлѣпше умѣє — кричати. Коли йому щось перечать, то вôн зараз з великоѣ національноѣ свѣдомости и впертости закладає »Бой скаут — Духновича«.

Пластунки 10 сотнѣ (дѣвоча) — також незгôршѣ. Цѣла сотня складаєся з команды, тôльки бѣда, що нема над ким командувати.

——

В Свалявѣ колись були гарнѣ курѣнѣ, а тепер я не мôг допытатися: хто там курѣнным, або чи є там пласт взагалѣ? Нарештѣ найшов одного хлопця, котрый признався, що й вôн колись був пластуном. Богато я там не довѣдався, бо навѣть бр. проф. Теґза кудысь выѣхав, щобы не дôстати заслужений подарунок вôд мене за свою пластову дѣяльнôсть.

У Вел. Лучках оглянув я »Село-Пласт«. Був я у Вел. Лучках перед роком, але Лучки не тѣ були. Тепер я Лучки не спôзнав. В Лучках застав я забаву з танцями, котру давав »Село-Пласт«. Я боявся, щобы пластуны не порѣзалися на забавѣ, як це ставалося в Лучках, поки не було »Село-Пласту«. Я дуже помилявся, бо пластуны танцювали до самого рана без найменшого непорозумѣня. Коли я побачив, що тут є бôльше як 200 пластунôв, самѣ селськѣ хлопцѣ, то так твѣшився, що остав в них на забавѣ. Це є порядньѣ пластуны, на котрых покладаю найбôльшу надѣю.

——

В Береговѣ на двôрцѣ чекав на мене бр. курѣнный Бедей. Привитав мене тым, що вони нѣчо не можуть робити, бо не мають домôвки. Из староѣ домôвки дирекція школы их выповѣла. Вони хоч порядньѣ пластуны, а курѣнный також не дурниця — забули, що пластуны є сыны природы и не мусять мати сходин в домôвцѣ, але можуть мати ѣх теж в природѣ. Ану спробуйте держати сходины поза домôвкою!

——

В Севлюшѣ також не гôрше, як в Береговѣ. Рѣжниця лише та, що севлюшськѣ пластуны нѣколи не мали власноѣ домôвки и вже навыкли сходитися на цвинтарѣ, або й на Чорнôй Горѣ.

——

В Хустѣ пласт стоѣть незгôрше. Правда старѣ провôдники вже троха постарѣлися, але на ѣх мѣсце прийшли новѣ, так що пласт на тôм не потерпить. Брат Курѣнный Мацко —

здаєся пôд вплывом бр. Рака — багато працює — ротом для пласту. Нема що сварити на него, бо вже и за »Пастуна« заплатив и регістраційне заслав!

Дѣвочий курѣнь при гор. шк. стоить троха слабше, бо нема старшоѣ провôдницѣ, а бѣдна курѣнна не може дати собѣ рады з пластунками. Вони навыкли до твердоѣ руки, а ѣх курѣнна за добра.

У Вел. Бочковѣ стояв колись пласт найлѣпше. Пôзнѣйше по переложеню, чи выгнаню, провôдникôв зачав завмирати и здавалося, що вже є по нему. Але так зле воно ще не є. Коли бычкôвцѣ побачили, що нема кому вести пласт — взялися самѣ до працѣ. Попросили дирекцію школы о дозвôл, скликали бувших пластунôв и пластунки, выбрали нову команду и почали вести самостôйно пласт. Є надѣя, що тепер праця пôде лѣпше як колись.

За Рахово нема що й згадовати. Поки в Раховѣ старый Ворон краче, нема що боятися за пласт. Таж то старый провôдник. Вôн те всьо веде своєю умѣлою, твердою рукою. Часом забудеся, що вôн регістрацію вже раз заслав, але може заслати ще раз. Не менша клопоту вôн має и з передплатою »Пластуна«, котру точно засылає за кожде число.

——

Найгôрше стоѣть пласт в Ясѣню. Не знаю точно, з якоѣ причины, але то головне, що той курѣнь був примушеный ліквідуватися. Бр. бувший провôдник каже, що йому не выплатиться провадити той курѣнь, бо там нема наших хлопцѣв. Бувбы вже час вывести наш пласт из шкôльных стѣн и повести його до природы — на село и тодѣ певно не сталобыся щось подôбного.

На сѣм скôнчив я мою подорож, хоч ще не оглянув богато курѣнѣв. Тепер поки що иду на небо и бажаю вам вырôк пласт выглядав краще, здоровѣйше та мудрѣйше.

Др. Йозеф Шиманек.

Краса и здоровля.

Колись пôдчас своєх самостôйных прогульок прямував я природою по долинє, де в закрутє рєки було природне та красне озерце. Привабив мене до того мєсця бурливый шум. Выйшовши на берег рєки, увидєв я старого пана, десь 65 лєтного, вôн собє бавився у водє з буйною молодежею. Хлопцє прискали на него, а старый пан єм то красно вôдплачував, граючись з ними в морськоє битвы. Бєгав по березє, скакав, смєявся, словом в забавє дорôвнював молодежє, якою був окруженый.

В тôй хвилє йшло довкола товариство молодых дам та панôв. Подивилися на рєку, змєряли гордо старого пана, по чєм було чутно слова: »Бач, того старого дурня! И не ганьбиться.« А инша: »Який той хлоп смєшный,« и иньшє подôбнє выгуки выбухали з уст дам та панôв в наймодернєйших тоалетах та з пишными, зарозумєлыми обличами.

Зараз зпôзнав я в тôй хвилє, якє суть тє молодє дамы и тє молодє панове старє и який є той шєстьдесятьпять лєтный старець молодый. Спôзнав я, якє суть тє краснє дамы огиднє, а який красный той старый пан! Спôзнав, який близький небесам той старый пан и як та молодєж оддалена и вôд найнизшого гнєзда Матери Землє.

Вєчно молодый є той, хто собє затримає вєчно молоду тугу и свєжу радôсть из житя. Они — добре выхованє панове и дамы, котрых видєв я пôдчас тоє лєтноє прогульки на сазавськôм березє, будуть терпєти вже в 40 лєтах склярозою та нарєкати на бôльшôсть недуг. Будуть вышуковати найрафинованєйших забав и чути в душє вєчну пустоту.

Хто хоче зрозумєти житя в єго корєнях и вершинах, мусить статися переводсєм дитиною. Мусить мати свєжу думку, котра буде безпереривно обновляти єго тєло. Радôстнє, веселє думки будуть будовати здоровє, веселє нервы, будуть будовати певнє мязы та ширити кругом себе в ясных хвилях знов радôсть та веселôсть. Вже старый Шекспір говорить: »Духом є то, що своє тєло будує.« Яка буде твоя думка, таке буде и твоє здоровя, тєло, молодєже!

Пластун плекає свою душевну силу, щобы мôг опановати свôй настрôй и затримати завсєгды ясный спокôй и ра-

дôстну рôвновагу. Аж так переможе всякѣ перешкоды в житю и не буде силы анѣ власти, котра бы одолѣла єго певный дух.

Обовязком старшого пластуна буде, щобы розвинув свою душу всесторонно, шляхотно. Старший пластун повинен любити своє тѣло яко зовнѣшню форму духа и жертвовати для него найбôльше старань. Навчиться не лише основам доброго способу житя але зумѣє се вживати в практицѣ. Зрозумѣє и спôзнає, що з напиткôв и з ѣды є поживнѣйше и корыстнѣйше.

Спôзнає, що мясо не єсть найцѣннѣйша страва, а навпаки, страва ростлина робить людский організм нѣжнѣйшим, мозкову чиннôсть жвавѣйшою а цѣлу людину вôдпорною проти всяким перешкодам, вôзьмѣм выпадок хороты, або роздумованя. Спôзнає, що и пôст час вôд часу єсть дуже важный, дає вôдпочити споживчим орґанам и уможливлює спрацьованя рештy ще нестравленоѣ, з якоѣ бувають небезпечнѣ а навѣть часто загрожуючѣ отровы, що суть першою и головною причиною старѣня.

Єсть то важный спосôб очищованя споживчих орґанôв, котрый мусить ити рука в руку и з очищованям орґанôв вымѣтуючих, щобы в нашôм тѣлѣ не зôсталася анѣ найменша скôлькôсть гниючого матеріялу орґанічного, занечищуючого кров та споживаючого помалу деякий орґанізм, зрѣючий до передчасного старѣня. Хто вмиваєся старанѣйше, частѣйше та докладнѣйше, єсть лише на половину чистый, єсли не дбає при тôм, абы и єго шлунок був завжды досконально выпорожненый и чистый. Значѣня сеѣ чистоты внутрѣшных орґанôв ясно доказують Др. Л. Монар и Алвин Быме.

Стрясемося, коли увидимо на декôм бруднѣ манжеты, але не шкодить нам, єсли носимо в основах своєѣ тѣлесноѣ скринки, поважаного храму Духа, найгрôзнѣйше гноѣще и смѣтник. Чистота черева (шлунка) єсть необхôдным средством до вдержаня свѣжости, здоровя, безпереривноѣ молодости.

Старший пластун спôзнає значѣня здорового воздуха и спостереже, якою грôзною хмарою стає нарано повѣтря в кôмнатѣ, в якôй спимо при закрытых вôкнах.

Старший пластун не знесе закрытых вôкон анѣ при найсильнѣйших морозах, пересвѣдчившись, що воздух наповає

кров невычерпаємыми навалами потрѣбных для житя первнѣв. Яким повѣрям суть многѣ тверженя о простудѣ...

Єсли говоримо про значѣнє сталого навалу здорового повѣтря, якому наше помешканя мусить бути безпереривно одкрыте, то подумаймо також трохи о способѣ, як досягти, щобы не лише наша безпосередна околиця, але и наша фізична внутрôшнôсть була стало забезпечена бôльшостю здорового повѣтря. Не один зробить закид, що ся замѣтка є злишня, бо, єсли маємо достаток свѣжого, стало приходячого воздуху в своѣй окружности, маємо єго »eo ipso« и в своѣм тѣлѣ. Се роздумованя єсть мильне. Можемо бути окруженѣ найздоровѣйшим и найсильнѣйшим воздухом, а наша кров не має з него нѣчого, просто тому, що дыхаємо надто поверховно; ба часто изза браку вправы нашѣ дышицѣ роблять навпаки тому, що було бы в данôй хвилѣ потрѣбно. Є наприклад вѣдомо, що при прикрых обставинах є найлѣпшим середником до заспокоєня глубоке та повне вдыхованя, коли чоловѣк в хвилинах прикрости робить якраз коротке, скоро йдуче по собѣ та недосконале вдыхованя. Стало вчимося дыхати зглубока, наповняти своѣ груди завсѣгды найбôльшим засобом воздуха. Єсть доказано и вѣдомо, що рѣдко хто вызискує повно своѣ груди и що великий вôдсоток людей приймає до того великого ширителя енергіѣ ледва пятьдесять вôдсôтков того множества воздуха, яке сей важный орґанізм потрафить зужити. Не менше єсть вѣдомо, що було бы далеко менше туберкульозы, коли бы люде навчилися порядно дыхати, бо великий доступ доброго воздуху є найбôльшим неприятелем хоробоплодных зародкôв. Думаю, що не було бы переборщене тверджења, що здосконаленым умѣням дыханя буде одповѣдно продовженый наш вѣк.

Напевно буде закид, що вôдхилюємося вôд первѣсноѣ темы, забѣгаючи надто на поле науки о здоровлю. Але однак ся галузь є якраз дуже потрѣбна з огляду старших пластунôв. Старше пластунство, котре має в програмѣ як одну з найважнѣйших точок: плеканя вѣчноѣ молодости, мусить передовсѣм заниматися рѣшеням методы, як позбавитися нерозумного способу житя, як обновити радôсть з житєвых дарôв и як ту радôсть заховати кождôй одиницѣ непошкодженою аж до пôзных лѣт, щобы не вôдчути их тягару. Нема болячѣйшого погляду як погляд на чоловѣка, який пережив

сам себе. Старшому пластунови кождый ранок мусить бути новонародженям в радости, силѣ и красѣ.

И колиж рано встане из свого здорового, по спартански приготованого ложа, выконає руханку для розвитку мязôв, а студена, гартуюча купальня, буде кôнцем ранноѣ руханки. Не знаю кращого почутя над то, як рано за найсильнѣйшого морозу выконаю свою звыклу руханку а потôм ледова вода, стѣкаюча по моѣм тѣлѣ, обгортає мене в бѣлѣ хмарки нѣжноѣ мраки, пôдчас коли цѣла кожа, зчервонѣла масажованям ледовых дотикôв, радôстно дыхає, що анѣ жадный зародок хоробы не може найти приступу.

Пластун в природѣ, при таборованю, мусить належито збогатити свôй програм на полю тѣлесного выхованя. По опущеню шатра не смѣє бути денна програма без ранѣшноѣ руханки. Можна вживати руханок, якѣ найдете у Свойсковых знаменитых книжках, можете також вживати удосконаленоѣ руханки систему Миллера, вдѣйсности вызначноѣ, єсли провадити розумно и докладно. Легка атлетика доповнить вôдтак сей програм идеально.

Сим способом дôйдете занедовго до идеала грецкоѣ красы, грецкоѣ силы та шляхотности душевноѣ, бо дуже є потрѣбно, щобы клубы старших пластунôв горячо студіювали духа геленского та усиловалися о вôдродженя двацятого столѣтя духом вѣчно молодоѣ антики.

Клубы старших пластунôв пôйдуть аж до корѣня староѣ геленськоѣ культуры, щобы спôзнали и засвоѣли до своєѣ екзистенціѣ основу староѣ геленськоѣ культуры и найшли ключ до найсвѣтлѣйшоѣ житєвоѣ гармоніѣ, котру цѣлковито порозумѣв одиноко дух староѣ Греціѣ.

З ческого перевѣв *Альбатрос*, ст. пл.

Володимир Бірчак:

Горячий і студений запал

Перечитав я в клясі з учнями вірш, що всім сподобався. На наступну лекцію завдав я з него три перші строфки на ізуст.

— Ні, пане професоре, ми хочемо цілий, цілий! — горлає ціла класа.

— Добре, навчіться цілий, та я завдаю тільки три перші строфки, але щоб кожний їх мені умів!

— Ні, ми навчимося цілий! — кричать ще голосніше.

На наступній лекції ні один учень не вміє цілого вірша, а богацько не навчилося й завданих трох строфок.

— Я мав богацько вчитися з иньших предметів... — толкує один.

— А я цілком, цілком забув навчитися цілий... — оправдуєся другий.

— Я й не казав, що цілий навчуся... — викричуєся третій, що оноді горлав понад всіх.

Подібно выкручуються й иньші.

...Арматами, пушками, скорострілами будемо боронити вас! — казали нам старшини казятинських полків, що в памятному 1918. році прийшли нам до Галичини з підмогою.

— Не станеж в нас армат, пушок та скорострілів — з острими ножами в руках кинемося на ворогів, не станеж ножів — зубами кусати будемо ворогів, нігтями видремо їм очі і згинемо самі, але ні пяди української землі не віддамо ворогам!

Так клялися святочно, але скінчили як і мої учні: розбіглися із першого огня! Ясно чому: бо лекше клястися зубами гризти ворогів, нігтями видерти їм очі — як витримати день один у бої. Лекше кричатн: »Навчимося цілий! — а тяжше, прийшовши домів, сісти і навчитися.

Оце горячий запал. Як часто стрічаєте його в нашому житті! Як часто почуєте його в огнених промовах палких бесідників на всяких зібраннях, як часто стрінете його у всяких горячих пристрасних ухвалах! І як часто — ніхто їх не виконує! Ясно й чому: легше людей запалити, щоб клялися голови зложити за Батьківщину — тяжше втримати їх в горячому запалі.

Кромі горячого запалу є ще й студений запал. Це той, що не кричить, а основно передумавши і зваживши всі супротивности важиться на діло, якого викінчення вимагає довшого протягу часу. Це той запал, що ніколи не кине раз розпочатого діла, не зражуєтьея невдачами, а все витревало, все постійно, довгими літами, а часто і ціле життя іде до одної, раз поставленої мети.

Культура народа і всі великі діла виростають тільки студеним запалом. Ось тому нехай жиє наш найбільший геній: студений запал!

Василь Ларь:

Відкрите письмо до братів пластунів і пластунок

Дорогі Братя і Сестри!

Краєва Пластова Старшина дня 14. II. 1930 почестила мене тим, що забрала яко духовника між себе до праці. З тої нагоди рішився застукати до Вас сим путем на звичайну гостину.

Дорогі Братя! Думаю, що моя смиренність Вам досить знана. Краинка наша так мала і діференціяція людей так гостра, що мимоволі учимося пізнавати людей. Звідаєтеся, чи радо прихожу? Так! Тільки добра, краси та правди у Вас, що уважаю за честь належати до Вас. — Хочу учитися від Вас. Хочу любити і шанувати ближнього так, як Ви любите і шануєте. Хочу плекати в серцю співчутя до недолі нуждарів та угнетених так, як то у Вас роблять. Хочу учитися від Вас любити свою рідну землю так горячо, як її Ви любите! Хочу тішитись природним красам наших таємних Карпат, так як умієте Ви тішитися. Хочу з Вами в'єдно на крилах природних крас піднестись до жерела всякої краси, до Бога.

Але маю ще одну важну причину, що до Вас радо загостив. Може оден-другий з Вас в моїй смиренности не лише свого звичайного брата видіти буде. Може оден-другий збагне при мені деякі таємні добра, яких та найвисша Істота, в яку кождий ідейний пластун непохитно вірить, до моїх рук зложила. А зложила не про мої красні очи, але про Вас. Може оден-другий якраз з огляду на це почестить мене близчим довірєм. О, який би я був щасливий, колиб серце і душу міг би Вам на услуги дати!

Але я забувся! Много балакати не яло! До побачення! Скоб!

Круговорот житя.

Вѣчный є круговорот житя. Прихо̂д и во̂дхо̂д, житя и смерть, ярь и осѣнь, лѣто и зима.

Коли свѣт стане веселый и все в природѣ выпускає пупляхи й зачинає зеленѣти, коли веселѣ

потоки журчать долинами, освѣтленими ясным сонцем и коли веселѣ люде йдуть до працѣ — тодѣ весна.

А коли природа одягнеся в буйнобарвну одежу, коли густо залистненѣ дерева подають людям и звѣрятам тѣнь перед горячими промѣнями сонця, коли чистѣ жерела гасять спрагу жителѣв села — тодѣ є лѣто.

Колиж щезне буйна краса пôль, коли зôжато филюючѣ нивы и коли селянин оре плугом урожайну ниву, коли стодолы и коморы повнѣ — тодѣ є осѣнь.

Але колиж потому в лѣсѣ дерева тихо шумять, вѣтер звѣває останнѣ листки з галузя, поля покрытѣ бѣлым покрывалом, веселе жерело покрылося ледом и коли все що живе скрылося в своѣх домах, хижах, печерах и гнѣздах — тодѣ маємо зиму.

Зима нас напоминає, щобы мы самѣ себе пытали, чи мы попередный час як слѣд выкористали.

Час є строгим судією! И горе тому, що хоче його обманути. Немилосерно карає вôн в осенѣ и зимѣ людского житя того, що на яри и в лѣтѣ житя дармував, або за мало працював.

Але тому, що зрозумѣв повагу житя и вытривав, приносить вôн овочѣ благословленя в осени, щобы мав щасливу зиму.

Кождый свѣдомый одповѣдальности чоловѣк учиться и стремить в молодости и творить ставши зрѣлым чоловѣком, щобы выйти проти зимы житя из свѣдомостею, що свôй час добре выужив.

И знов иде весна, прийде лѣто, осѣнь, зима...

Сповняємо мы своѣ обовязки як люде супроти Бога и других людей? Як горожаны супроти державы и свого народу? Як пластуны супроти наших проводирôв и наших законôв?

(Unser Weg)

Тым пластунам, що »цикають«, або думають »цикати«.

(*Цикати = фотоґрафувати*).

Любѣ братю, Вы чародіѣ, що сидити в темнôй коморѣ й при свѣтлѣ червоноѣ лямпы робити чуда, Вы що ходите по свѣтѣ з чорною скринкою та ловите до неѣ то, що око бачить! Послухайте, хочу до Вас сказати слово!

Перше завсе хочу Вас спытати, чи богато є Вас таких щасливых? Напишѣть карточку до редакціѣ »Пластуна« з поданям свойого имени як свѣтського так и пластового та своєѣ адресы. Можете ласкаво написати також о якусь пораду, высказати своѣ болѣ над якоюсь невдачею. Я все перечитаю, бо жолудок у мене досыть добрый. Я, бачите, хотѣв бы зробити таку рѣч: коли бы число приголошеных интересантôв було достаточне, можеб' нам вдалося вкрасти з »Пластуна« якунебудь сторôнку в тихôм куточку и на тôй сторôнцѣ велиб мы собѣ фотоґрафічный куток, де писалиб' один одному всякѣ практичнѣ порады, якѣ вôдносилибыся до нашоѣ »чорноѣ штуни«.

Я думаю, що тому, що »цикає«, не треба поясняти, яка се гарна рѣч фотоґрафія (розумѣєся лиш тодѣ, коли вдаєся). Тѣ, що не фотоґрафують, нехай завидять тым, що осягли се щастя, бо хибаж не можна назвати щастям мати фотоґрафічный апарат? Фотоґрафічный куток дававбы рады не лиш тым пластунам, що мають апарат, але й тым, що думають його собѣ купити. Напримѣр: статя на тему »як можна перемовити родичѣв, щобы купили менѣ фотоґрафічный апарат« не вôдноситься до пластунôв, що апараты уже мають. Фотоґрафічный куток збôльшивбы заінтересованя до фотоґрафіѣ мѣж ширшою пластовою публикою, збôльшилоб'ся число власникôв апаратôв а тым моглиб мы бôльше добра зробити не лиш Пластови, ілюструючи пластове житя, але й моглиб причинитися до розвитку нашоѣ культуры, фотоґрафуючи рѣжнѣ народнѣ звычаѣ, убраня, народнѣ выробы то що.

Нахай то, що я написав влѣзе Вам кôльком в голову, щоб Вы не мали спокою, доки не приголоситесь до редакціѣ

»Пластуна«. Хто буде жаловати гроша на марку, я йому поверну!

Бажаю всѣм фотоґрафістам »доброго свѣтла«! — Скоб!

Ваш Сороконуд.

Прим. редакціѣ. Бр. Сорокопуд не потребує аж грозити редакціѣ »Пластуна«, що вкраде в неѣ сторôнку для цикайлôв. Редакціѣ не сорока и не из страху перед Сорокопудом — а з доброѣ волѣ вôдступить таку сторôнку, просить однак о вытревалôсть. Не тôлько зачати, але й до кôнця довести дѣло!

Пласт в Ужгородѣ живе!

Не стало межи нами нашого скавтмайстра проф. Бачинського. Многѣ думали, що вже прийшов конець нашому пластови. Но так не сталося. Пластова ідея пустила глубоко корѣня а деякѣ з молодежи станули твердо и вѣрно при пластовôм прапорѣ а як наслѣдок того видимо, що пласт живе и розвиваєся. Доказом того були 2 свята, котрѣ устроѣв пласт держ. ґімназіѣ в Ужгородѣ дня 12. февруара 1930. для звеличаня 8 лѣтных роковин свого истнованя.

Рано того дня був концерт в ґімназіѣ, котрый устроѣли пластуны. В проґраму концерту входила добре обдумана промова бр. сотника Бокотея, в якôй згадав теплым словом бр. проф. Вахнянина, що перед 8 лѣтами заложив пласт, бр. проф. Дѣдика и бр. скавтмайстра Л. Бачинського, що пôзнѣйше вели пласт. По промовѣ слѣдували точки хору, выконанѣ пôд проводом нашого дорогого ліріґента бр. Задора. Вôдчитано привѣты з нагоды ювілею. Декламацій було двѣ (бр. Сікуры и бр. Гутника), обѣ красно оддекламованѣ. Любка Устіяновичѣвка танцювала танець »Пава«, а потому враз из Н. Грабарôвною танець »Пат и Патахон«. Танець гадины »Каю« выконали вовченята пôд проводом сестры Березы. На фортепянѣ заграли нам гарно бр. Задор и сест. Задорова пл. 2. к.

Як бачимо, програма була досыть рѣжнородна, а що найважнѣйше: выконана дуже добре. Коли зважити, що в ужгородскôй ґімназіѣ є дворазова наука и нема коли одбувати пробы, то треба дуже цѣнити вытревалôсть пластунôв, що знайшли час добре приготовитися! Щоб та вытревалôсть остала в них и на далѣ!

По обѣдѣ був чайный вечер. Наша домôвка мала и була переповнена аж по береги, но було в нѣй весело. П. директор Алиськевич своєю присутностю и многосторонною помочю ще раз доказав, що єсть нашим покровителем, зато мы єму вдячнѣ. Того вечера справдѣ чай многим добре смакував а нашѣ трудячѣ провôдницѣ сестра Береза и сестра Пежанська мали много роботы, щобы всѣх обслужити. Шкода, що в домôвцѣ не маємо фортепіяну. Пат и Патахон (сестры Гіра Грабарôвна и Люба Устіяновичѣвна) хотѣли повторити свôй танець, котрый так добре удався ѣм рано, но не могли без фортепяну.

Цѣлый час того милого вечера кружляли над ними невидимѣ крыла духа нашого незабутнього скавтмайстра а в нашôй памяти стояли живо єго добрѣ и енергійнѣ слова, котрыми вôн нас накликував при працѣ и при забавѣ.

Мали мы теж и милых гостей. Прийшли до нас деякѣ дѣвчата з учительскоѣ препарандіѣ, межи котрыми суть також и такѣ, котрѣ мают оден або и два пластовѣ испыты. Мы довѣдалися, що у них єсть много таких, котрѣ хотѣлибы належати до пласту, отже маємо надѣю, що при добрôй волѣ управы интернату СС. Василіянок буде можливо поширити орґанізацію пласту теж и на дѣвочу препарандію.

На кôнець ще одна замѣтка. Не забудьмо по забавѣ вернути до працѣ. Ходѣм правильно на сходины, приєднуймо до пласту новых членôв и приготовляймося до складаня дальших испытôв, щобы пласт не стояв на однôм мѣсци, а розвивався и гуртував все новых членôв! *Свôй.*

Табор над Чорным Морем.

До табору над Чорным морем в Варнѣ зголосилося до тепер 11 пластунôв и 9 пластунок, усѣ з Ужгороду. Не зголосився жаден пластун, нѣ жадна пластунка з Мукачева, Берегова и Хуста. З початком марта вже мусимо вносити просьбы о знижки на заграничных желѣзницях, бо они идуть через міністерства заграничних справ и потягнуть три мѣсяцѣ. Ось тому хто не зголоситься до 10. марта — не прииземо до табору над Чорным морем. Ближшѣ информаціѣ є в 2 числѣ »Пластуна« за рôк 1929 и удѣляє Др. В. Бирчак Ужгород, ґімназія.

ЧАСТЬ УРЯДОВА

Обѣжник 4. орган. Дня 7 березня (марта) 1930. буде святковати 80 рôчний ювилей свого народженя наш протектор и перший президент републики Чсл. Т. Ґ. Масарик. В його честь будуть робити великѣ свята всѣ громады, товариства и уряды. Тым бôльше мы, пластуны, повиннѣ вôдсвяткувати се велике для нас свято — 80 рôчницю уродин нашого батька-опѣкуна.

Тому повиннѣ всѣ курѣнѣ зробити як найбôльше величавым це свято, по можливости не лише для себе й своѣх товаришѣв, але и для ширшоѣ публики. Так само повиннѣ всюды брати активну участь в святах, якѣ роблять иншѣ. По можливости голосити своѣ точки до програмы.

По святах кождый курѣнь заявить письменно, як святковав це свято, де брав участь и яку.

Орґаніз. референт.

Обѣжник 5. орган. З початком сего пластового року було заведено в нас давати чвертьрôчнѣ економічнѣ и орґанізаційнѣ звѣты. Звѣты мали податися за III. чверть року, а потôм за IV. чвертьроку. Для того референт зробив запытники и розôслав всѣм курѣням ще в листопадѣ (новембрѣ) 1929 р., щобы бр. и сс. курѣннѣ подали звѣты. Хоч вже минуло 4 мѣсяцѣ, ще богато курѣнѣв не заслало звѣтôв за III. чверть року, хоч вже давно мали заслати и за IV. чверть року. Тому высилаємо друки ще раз тым курѣням, котрѣ ще не заслали звѣтôв и просимо зараз их выповнити и вôдворотною поштою нам заслати.

З тых, котрѣ заслали звѣты, богато выповнило звѣты недбало. Тому просимо ще раз их выповнити. В звѣтѣ просимо не подавоти дѣяльности курѣня за цѣлый рôк, лише за ту чверть, за котру подаєте звѣт.

Ще раз пригадаю, що кождый пластовый курѣнь зобовязаный присылати К. П. С. чверть рôчнѣ звѣты из своєѣ дѣяльности точно в означеных речинцях а то:

За I.	чвертьрôча	вôд	1. I. — 1. IV.	найпôзнѣйше до	5. IV.
» II.	»	»	1. IV.—20. VI.	»	» 25. VI.
« III.	»	«	20. VI. — 1. X.	«	« 5. X.
» IV.	»	»	1. X. — 1. I.	«	« 5. I.

Тѣ, котрѣ ще не заслали за III. и IV. чв. р., повинн
нагайно заслати и уважати, щобы на будуче таке не повто
рялося.

Орґаниз. референт.

Орґанізацийный рух.

Новозаложеный курїнь.

Дня 1. II. 1930. заложено в Ужгородѣ 4. курѣнь стар
ших пластунôв-лѣсовикôв, котрый має бути взôрцевым ку
рѣнем. До него принимають лише взôрцевых пластунôв, котрѣ
— хоч старшѣ — не курять и не пють алкоголічных напоѣв.

Новозаложеному курѣневи бажаємо добрых успѣхôв.

На день 8. березня (марта) 1930. приготовляє 10.
курѣнь имени Дорошенка при торговельнôй академіѣ в Му-
качевѣ свято з широкою проґрамою з нагоды посвяченя пра-
пору и зложуваня присяг, на котре сим має честь запросити
Вас з Вашою родиною.

Свято вôдбудеся в ґімнастичнôй салѣ заведеня.

БІБЛІОТЕКА
НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ

Увага! **Новôсть!** **Увага!**

Выйшов накладом »Педаґоґичного Товариства«

Мадярсько-Руський Словарь

Замовити можно у **Педагоґичного Товариства« в Ужгородѣ.** — Цѣна **60** Кч.

Пластуни!

Купуйте книжки і шкільні приладдя лише в найстаршій руській книгарні т-ва »Уніо« в Ужгороді.

Починаючи з днем 1. березня (марта) книгарня буде виплачувати за товари вами закуплені 2% на пластові цілі. Жадайте завжди контрольних листків, які віддавайте скарбникови О. Товтинови, уч. VII. кл. ґімн. в Ужгороді.

Свій до свого!